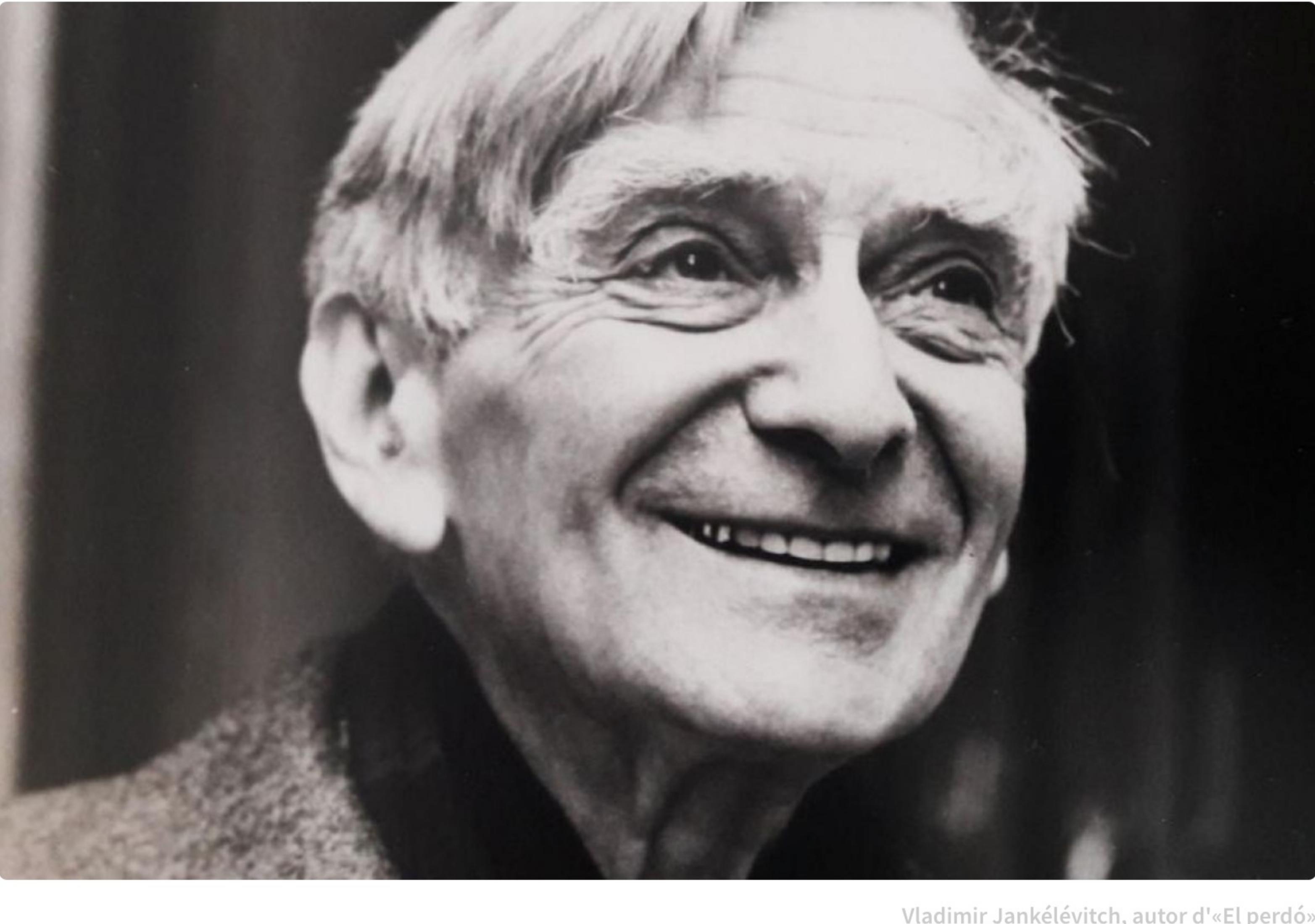

Inici / Cultura / La guspira del perdó pur

La guspira del perdó pur

5 febrer 2025

Vladimir Jankélévitch, autor d'«El perdó»

Jankélévitch (1903-1985) fou un filòsof a la vegada obscur i il·luminós, clarivident i subtil, amb una obra poc divulgada a casa nostra. La seva competència en el món musical (pianista ell mateix i musicòleg) i la seva admiració per l'obra de Frederic Mompou, minimalist, i pels místics espanyols, potser explica el detall exquisit de què està fet el pensament d'aquest jueu-rus que es va fer seu l'esprit de finesse pascalià.

La circumstància que envolta aquest llibre —editat el 1967 i traduit, creiem, per primer cop al català— ajuda a comprendre'l. Ho recorda amb detall la Introducció d'Oriol Ponsatí-Murlà: una resolució de les Nacions Unides del 13 de febrer de 1964 havia dictaminat la imprescriptibilitat dels crims contra la humanitat. Amb això s'aclearia l'aspecte legal de la qüestió, però potser no (o no del tot) la possibilitat (o no) d'un perdó. A aclarir aquest terreny relliscós es dediquen les dues-centes i escaig pàgines d'aquesta obra. Amb un estil en certa manera circular, el tema és pres i reprès amb noves aproximacions, cap, però, de pura repetició. Això manté viu el lector, que ha d'estar atent a cada pas, sense afliuir la seva vigilància. Es tracta, doncs, d'un llibre exigent, impossible de llegir “per passar l'estona”.

D'altra banda, s'hi endevina constantment la implicació personal de l'autor que va viure en primera persona els horrors atroços de la guerra i va dur vida clandestina i resistant des del 1941 fins al final de la contesa. Aquesta conjuntura fa que l'escritura no resulti freda, sinó apassionada, i que inciti a no interrompre el fil d'una lectura igualment càlida. De fet, el discurs ens manté fins al final amb l'ai al cor. Cada vegada que sembla haver descobert el desllorigador apareixen nous matisos i el lector es pregunta si, finalment, el perdó serà possible o no. Diem que ens manté amb l'ai al cor perquè, de fet, l'autor mateix es pregunta, amb variacions: “El cor del perdó, ¿on és?”. Podríem dir que ens mostra un desig ardent de trobar-lo i de resoldre la qüestió, però sense cedir en cap moment a la facilitat i varietat de les formes espúries de perdó. A aclarir-les dedica tot l'esforç analític (l'autor va ser dels primers traductors al francès de l'obra de Freud) de què disposa: formació humanística, capacitat de conjectura, cultura àmplia. El resultat és una obra mestra de sensibilitat, ponderació i sinceritat: *Et ego! o bé De vestris fuimus* (“Jo també!” o “Som dels vostres”) són la confessió més palea que el discurs no tracta d'un objecte distanciat.

Les aproximacionsgraduals al perdó comporten l'anàlisi prolixa de tot allò que s'hi assembla, o fins s'hi acosta, però no ho és ben bé: un ampli camp semàntic, des del ressentiment a l'oblit, de la temporalitat a la disculpa, de la indulgència al simple embafament del tema (“bon vent i barca nova”). Amb paciència i acuïtat desgrana els sí, els sí, però els potser no... en una regurgitació imparable, feta de *je ne sais quoi* i de *presque rien* característics de l'autor fins a atenyir la guspira del perdó pur, desconcertant, sobrenatural, que llueix... un instant.

Una traducció justa i rigorosa

Voldríem ara referir-nos a la traducció de Begoña Caplonch. En no tenir a mà l'original francès, donem per descomptada la justesa i el rigor de la versió, i ens fixem en la bellesa del resultat. El llenguatge flueix amb llibertat i és a la vegada llegívol i escaient, ric i no defuig neologismes o girs propis de l'autor, en un intent arriscat però, a parer nostre, del tot aconseguit. Ha sabut mantenir-ne l'estil propi i ha fet un bon servei a la nostra llengua i cultura.

Un altre aspecte de l'obra, que pot fer-ne àrdua la lectura, és la inclusió no sols de certs neologismes, sinó de paraules i frases senceres en llatí i, sobretot, en grec, dificultat prou seriosa per a qui no conegui, ni que sigui inicialment, aquelles llengües clàssiques. En la improcedència d'introduir traduccions amb nota a peu de pàgina, que de ben segur no deuen figurar en l'original, qui sap si hauria estat un encert incloure al final un breu epítom de les principals paraules o expressions que, al cap i a la fi, no són tantes. Creiem que un lector no especialment ensinistrat ho hauria agrair.

I arribem al final d'aquest comentari amb un aplaudiment merescut. Des d'ara podrem llegir en la nostra llengua una obra eminent i un autor tan poc habitual. Tant de bo s'obri el camí a altres obres del mateix autor!

</